

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Dubium III. An supradicti teneantur singuli restituere in solidum & quo ordine.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42561

causa efficax totius damni , sed tantum damni horum quinque , quod erat divisibile à damno reliquorum, ita *Mol. d. 736. n. 2. Bonac. de Restit. d. 1. q. 2. p. 7. Less. n. 6. Lugo n. 4.*

Q. 16. Ad quid teneatur Confessarius temere deobligans poenitentem à restitutione. R. Hoc resolvetur de Poenit. c. 2. dub. 6. 51

Q. 17. An etiam ille teneatur restituere, qui dubitat, an efficaciter sit cooperatus damno. R. Hoc dicendum n. 574.

D V B I V M III.

An supradicti teneantur singuli restituere in solidum, & quo ordine.

R Esp. Cùm plures damnificantes, vel seorsim⁵² singuli rem suam agere possint, vel conjunctim, atque alii aliis plus minusve in damnum influere, hinc ex tali ordine & mensura influxus ordo & mensura restitutionis desumenda est. Ita comm. Doct. Unde resolves,

I. Si plures absque consensu, quisque per se seorsim, & casu concurrant ad damnum, singuli non plus tenentur restituere, quàm quod quisque per se damni intulit. *Lay. l. 3. tr. 2. c. 6.*

II. Si plures cum consensu, & invicem juvantes, id fecerunt, singuli in solidum tenentur restituere totum damnum, quia singuli sunt causa totius damni, cùm unus juvet alterum, & procedat ex confidentia, quam habet in auxilio aliorum: Unde si unus eorum restitutionem fecit, potest à reliquis, nimirum à principali totum;

»tum; aut si is nolit, à reliquis, pro rata singulo-
 »rum, repetere. *Bonac. de rest. d. 1. q. 2. p. 11. ex*
 »*Vasqu. Molin. Fill. &c.*

» III. Quòd si actio damnificans fuit lucrativa,
 » & apud aliquem ex cooperatoribus res ablata
 » adhuc existat, aut is eam malâ fide absumpsit,
 » tenetur is primo loco restituere ipsam, vel æ-
 »quivalens; & si ille non faciat, reliqui. *Less. l. 2.*
 »*c. 13. d. 5.*

» IV. Si actio damnificans non fuit lucrativa,
 » ut quia res perit & destructa est, ut fit; v. g. in
 » combustione, mutilatione, detractioe, tunc
 » ante alios primò tenetur restituere, qui manda-
 » vit, vel qui causa fuit primaria, vel executor pri-
 » marius; ut in bello, Princeps, & Dux: & si is non
 » fit facturus, ut quia non vult, vel quia non po-
 » test, tenentur reliqui, v. g. ceteri milites. Quòd
 » etsi de militibus speculative verum fit, practice
 » tamen ii excusantur per accidens, tum quia non
 » possunt totum restituere: tum quia domino-
 » rum voluntas non est, nec expectatio, ut plus
 » restituant, quàm partem suam; ideoque si hanc
 » possunt, ad id tenentur, uti & si quid adhuc reli-
 » quum habent ex iniquo. *Laym. n. 5. ex Cajet.*
 » *Mol. &c. Imò Bon. p. 10. nu. 13. ex Navar. c. 17.*
 » *Vasq. & Less. n. 37. dicit militem gregarium, qui*
 » alios non induxit, non teneri ad restitutionem
 » totius damni illati à toto exercitu, sed tantum
 » pro sua parte. V. suprâ t. 4. c. 1. d. 5. a. 3.

» V. Si damnum passus condonet restitutionem
 » principali damnificanti; etiam minùs principa-
 » les liberantur; non autem vice versâ: quia ru-
 » ente principali, ruit accessorium, non contrâ,
 » *Lay. l. c.*

A D.

A D D E N D A.

Q. 18. Si singuli non fuerint causa sufficiens ad totum damnum, v. g. ad spoliandum viatorem, & tamen simul sumpti fuerint causa, an singuli obligentur ad reparandum totum damnum. R. Tres sunt sententiarum, 1. est *Caj. Sot. Med. Mol. Covarr. Lay. Less. Tann.*, qui absolute affirmant, quia singuli influunt in totum damnum, uti insinuatum est n. 30. 2. Est *Nav. Silv. Adri. & aliorum*, qui absolute negant, quia singuli sunt causa tantum partialis damni, partialitate causæ; & quamvis singuli influant in totum damnum, tamen non influunt totaliter, id est, damnum non habet totum suum esse à singulis tanquam causis seorsim sufficientibus ad ipsum totum ponendum. 3. *Rebell. Lugo d. 19. n. 82. & aliorum*, qui melius sic distinguunt; si singuli moveant alios ad ponendum damnum, aut si singulis non concurrentibus damnum non poneretur, singuli tenentur ad totum, quia re ipsa tum sunt causa moraliter adæquata totius damni, singuli enim potuissent & debuissent impedire, non dando suum concursum: è contrà si singuli non movent alios, & singulorum concursu sublato adhuc fieret totum damnum, singuli non tenebuntur ad totum, sed tantum ad partem, quia singuli non posuerunt nequidem moraliter vim causativam totius damni, nec illud poterant, aut saltem non tenebantur impedire.

Q. 19. Quæ regula servare possint pro cognoscendo ordine servando in restitutione. R. Sequentes, quas AA tradunt cum *Lugo d. 19. f. 4.*

1. Ille tenetur prior, apud quem existit res vel

in se vel æquivalenter, si nempe inde factus sit di-
tior, quia hic tenetur non tantum ex iniusta ac-
ceptione, sed etiam ex re accepta, qui titulus est
major, cum jus Domini constanter adhæreat rei

55 2. Si non detur causa principalis physica da-
mni sed tantum moralis principalis, v. g. si unus
mandavit pluribus, ut damnum inferrent, tene-
tur prius causa moralis, id est, mandans, causa
autem instrumentales, sive physicae sive morales
non tenentur, nisi in defectu principalis, & non
tenentur æquè primò ad partem, uti vult *Nav.*
& probabile putat *Less.* Ratio est, quia qui, v. g.
mandat, vult rem nomine suo fieri, ergo totum
onus, quod sequi posset, in se suscipit: quod ve-
rum est, inquit *Lugo* contra *Vasq.* & *Turr.*, quam-
vis causa mandans non sit Superior, dummodo
causa exequens moveatur solo illius jussu, nam
simul moveretur proprio aliquo motivo, etiam
videri posset partialiter principalis, & conse-
quenter teneretur æquè primò ad partem damni
secundum modum, quo influeret hoc motivum

56 3. Quando consilium est utile soli consultori
ipse tenetur primò, executor autem in defectu:
est utile soli executori, executor tenetur primò
consultor in defectu: si est utile utrique, uterque
tenetur æquè primò pro rata, in solidum verò te-
nentur singuli in defectu alterius, *Less.* l. 2. c. 10
n. 41. *Lugo* d. 13. n. 9. *Nec obstat*, quòd L. 2. ff.
Mandati dicatur, *Nemo ex consilio obligatur*, et-
iam si non expediat ei, cui dabatur, quia liberum est
cuique apud se explorare, an expediat sibi consilium,
nam *R.* Id pro foro externo esse, in quo non
præsumitur mala fides; deinde non tenetur illi,
cui consuluit, si ideo patiatur damnum, qui

hic

hic consensit, alter autem non consensit, ergo si illi fuit malâ fide causa damni per consilium externum, tenetur reparare, uti dictum.

4. Si executor nomine suo & aliorum executus est damnum, quâ executor tenetur secundo loco, sed quâ nomine suo operans tenetur æquè primò, hinc omnes tenentur æquè primò, quia illorum causâ factum est, & illi consentiendo ut fieret, tacitè in se receperunt obligationem, *Less: c. 13. n. 47. Lugo d. 19. n. 136. 137.*

5. Si plures causæ fuerint æquè principales, illa priùs tenetur ad totum, quæ solo nomine suo fuit exequens, v. g. commune consilium est de furto faciendo, sed à solo Caio committitur, furante sibi, & non aliis; item plures aggreduuntur Titium, ut eum occidant, sed solus Caius infert ictum, in utroque casu Caius primus tenetur, quia exequendo influxit plùs nomine suo quàm alii, qui ipso restituente ad nihil tenebuntur, *Vasq: Mol. Less: Lugo n. 125. & 139. contra Cai: Bann: Sor: & alios dicentes cæteros æquè primò teneri ad partem.*

6. Post causam principalem tenetur executiva, quamvis egerit nomine alieno, quia immediatius & per se attingit damnum, unde causa exequens priùs tenetur, quàm subministrans instrumenta physica, v. g. exequens furtum priùs tenetur quàm applicans scalas.

7. Si suadens per culpabilem ignorantiam vel per fraudem induxit causam executivam iniustitiæ ignaram, uti si Consiliarius induxit ita Principem ad injusta tributa vel ad iniustum bellum, hic suadens tenetur prior, quia iniusta damnificatio non fuit exequenti sed soli suadenti moraliter voluntaria.

C

8. Si

Tom. III.

- 61 8. Si Caius suaserit Titio, ut peteret à Sempronio fieri furtum, si Sempronius furetur, Sempronius prior tenetur, quia est exequens; post hunc Titius, quia immediatius influxit movendo Sempronium; ultimo loco tenetur Cajus.
- 62 9. Si plures communi consilio aliquid auferant, quilibet primo loco tenetur ad id restituendum, quod abstulit, & secundo loco ad id, quod socius abstulit, quia etiam hujus damni causa fuit.
- 63 10. Causæ positivæ tenentur ante causas negativas, quia positivæ procurant vel re ipsa inferunt damnum, negativæ tantum non impediunt deinde negativæ tantum obligabantur facere, ut damnum non inferretur ab aliis, ergo pro initio satisfaciunt, si procurent, quantum in se est, ut reparetur ab aliis, ideoque damnificatus non habet jus primò petendi reparationem ab his, sed a causis positivis, *Vasq. Less. Laym. Lug. Haun.* Quia autem ordo servari debeat inter causas negativas, videri potest *Lugo à n. 134. Ills. t. 4. d. 3. n. 189.* putat nullum inter eas servandum esse ordinem, fatetur tamen unam obligari ad majorem partem, prout major fuerit cooperatio.
- 64 11. Causæ positivæ secundariæ, id est, consilens, consentiens, laudans, receptans, participans, tenentur æquè primò, plùs tamen vel minùs pro majori vel minori influxu, *Mol. Vasq. Less. Lugo* & alii: Ratio est, quia una harum non agit nomine alterius, nec una alteri subordinatur, ut suppono, ergo non apparet, cur una debeat præferri alteri: aliud est de mandante, cui reliquæ deservientes & ex vi mandati operantes subordinantur, hinc mandans dicitur causa principalis moralis.

12. Si causa principalis vel prius obligata re- 65
stituerit, causæ minùs principales vel posteriùs
obligatæ ad nihil tenentur, uti habet communis
cum *7lls*: n. 188. contra *P. Nav.*, qui putat reli-
quas teneri ad partem causæ principali refun-
dendam: Ratio nostra est, quia hæ tantùm tenen-
tur in defectu priorum: è contrà si causæ minùs
principales vel posteriùs obligatæ restituerint,
causa principalis vel prius obligata tenetur his
refundere, quia hæc absolutè obligabatur, hinc si
causa secundaria hoc onus subeat, acquirit jus,
quod dominus rei habebat contra causam pri-
mariam.

13. Quando plures tenentur æqualiter resti- 66
tuere, uti si decem suo consilio æqualiter influ-
xerint in damnum centum aureorum, si unus to-
tum restituerit, reliqui tenentur huic uni suas
portiones, id est, decem refundere, quia singuli
tenebantur tantùm in defectu aliorum, nulli au-
tem licebat deficere à restitutione, neque tamen
tenebantur singuli dare totum, alioquin plus re-
stitueretur, quàm esset ablatum, ergo tenebantur
suam portionem, id est, decem conferre, conse-
quenter si unus solverit centum pro omnibus,
acquisivit jus in portiones seu in decem, quos te-
nebantur singuli conferre.

14. Si unus ex illis, qui æqualiter fuerant causa 67
damni simul, ideoque æqualiter obligabantur,
nollet aut jam non posset suam partem restituere,
reliqui tenerentur hanc partem ferre æquali
inter ipsos divisione factâ; retinerent tamen jus
contra illum, qui noluisse vel tum non potuisset
restituere.